

Läsklar

Läsklar är en läsinlärningsmetod som siktar på den första delen av läsinlärningen:

- att bli fonologiskt medveten (vilket innebär att eleverna förstår att ljudströmmen som kommer när man talar kan delas in i ett antal bokstavsljud)
- att lära sig bokstavsljuden och koppla dem till bokstävernas visuella representationer
- att kunna lyssna ut alla ljud i små korta ord
- enkel ordavkodning

I Läsklar använder man sig av multisensoriska metoder utifrån devisen att ju fler sinnen man använder desto fler minneskanaler har man att tillgå. Läsklar har idag tre steg.

Genom att man, i första steget av Läsklar, hjälper små figurer att flytta in i ett "hyreshus", blir bokstavsindelningen till en lek. Då förstärker man också det episodiska minnet. Nyckeln till figurernas hus är att man säger första ljudet i figurerna samtidigt som man gör bokstavsljudet med handalfabetet. Apan får t ex flytta in i huset som är markerat med a. Fler och fler figurer får flytta in i sina hus. På kort tid har man lärt sig de flesta bokstävernas ljud. I steg 2 lyssnar man ut alla bokstäver i ord. Tillsammans med barnet bygger man upp en pärm med cirka 50 ord. I steg 3 lär man sig att snabbläsa olika stavelser för att automatisera bokstavskännet. Detta kopplas till diagram där eleven får se sin egen utveckling.

Läsklar går snabbt! Totalt tar det 10 timmar att lära 70% av barn med störst risk att få läs- och skrivsvårigheter. De övriga 30 % kan behöva ytterligare några timmar. Timmarna är fördelade på 15-minuterspass, vilket är klart kortare än den tid som andra metoder tar. Jobbar man en kvart per dag i åtta veckor har barnet således stor chans att lära sig läsa, även om barnet har stora svårigheter. Elever utan fonologiska eller kognitiva svårigheter kan med hjälp av Läsklar knäcka läskoden på fem veckor.

Metoden är utvärderad två gånger. Först med en mindre studie på tre skolor. Denna gav så goda resultat att IFAU (institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering) har bekostat en randomiserad studie, där alltså par av elever lottas till att få – inte få Läsklar i första omgången. Väntelista innebär att alla elever får Läsklar efter att grupperna har jämförts med varandra.

PhD Jens Dietrichson har varit ledare för denna som riktade sig till 165 elever på 12 skolor i västra Skåne. Randomiserade utvärderingar är mycket ovanliga i Sverige och övriga nordiska länder. Speciellt när de riktar sig mot elever med risk att få läs- och skrivsvårigheter, detta trots att skolans arbete ska vila på vetenskaplig grund.

Tutoring är den typ av insats som har störst stöd i forskning när det gäller kunskapsinhämtning. Läsklar har visat sig vara dubbelt så bra som genomsnittet av utvärderade tutorförsök, trots att metoden tar hälften så lång tid i anspråk. Om Läsklar jämförs med andra utvärderade "icke-tutoringmetoder" är resultaten många gånger bättre. I effektstorlek varierar resultaten kring 0,8, vilket är mycket högt. I Ordavkodning har genomsnittet av eleverna gått från stanine 1 till 5 (gäller LäSt normerat för åk 1 medan de flesta av studiens elever gick i förskoleklass). Försök har också gjorts på tre skolor att jobba med grupper om 12 elever i förskoleklass. Dessa elever har fått ett genomsnitt som motsvarar genomsnittet för åk 1.

Metoden är framtagen av specialpedagog Anna Aldenius Isaksson www.lararkonsult.se och är utvärderad av IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk forskning) Rapport 2019:8 www.ifau.se/sv/Press/Meddelanden/lasinlarningsmetod-hjalper-elever-att-knacka-laskoden/